

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Beslut 7/2025		SIDA 1 (5)
Uppsala	DATUM 2025-03-14	DNR ÖN 2024-26

PARTER

KLAGANDE

Ellen Jakobsson

Ombud: Advokaten Andreas Stenkar Karlgren, Lilla Strandgatan 19, 261 29 Landskrona

MOTPART

Domkapitlet i Stockholms stift, Box 163 06, 103 25 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Domkapitlets i Stockholms stift beslut i den 16 maj 2024 i ärende Dnr DK 2023-0174, DK 2024-0035, se bilaga A

SAKEN

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst

ÖVERKLAGANDENÄMNDENS BESLUT

Överklagandenämnden upphäver domkapitlets beslut.

YRKANDE M.M.

Ellen Jakobsson har överklagat domkapitlets beslut och yrkat att Överklagandenämnden ska upphäva beslutet om obehörigförklaring eller, i andra hand, mildra påföljden. Hon har också begärt att få lämna muntliga uppgifter inför nämnden. Hon har påtalat att gärningsbeskrivningen är oprecis, men har inte gjort gällande att ärendet ska återförvisas till domkapitlet för ny handläggning.

Överklagandenämnden har hållit sammanträde vid vilket Ellen Jakobsson med ombud och representanter för domkapitlet har närvarat.

Ellen Jakobsson har anfört att hon inte brutit mot sina vigningslöften och att hon inte har gett uttryck för en annan syn på nattvarden än den som hör till Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Ellen Jakobsson har, genom ombudet, utförligt utvecklat grunderna för sitt överklagande och bl.a. framfört synpunkter på domkapitlets utredning. Hon har vidare gjort gällande att domkapitlet har fel när det gäller Svenska kyrkans sakramentsteologi. Hon har tillagt bl.a. följande.

"Ellen Jakobsson har inte förnekat att nattvarden är ett sakrament eller att det är instiftat av Jesus Kristus. Hon har inte heller förnekat att det är instiftat av Gud och inte heller gett uttryck för en symbolisk nattvardslära. Ellen Jakobsson har, vilket framgår av den första anmälan, tydligt angivit att Jesus instiftade nattvarden och själva ritualen för hur vi firar våra mässor är något människoskapat. Vad Ellen Jakobsson anfört står inte i strid mot prästvigningslöftet att 'stå fasta i kyrkans tro, rent och klart förkunna Guds ord, så som det är oss givet i den heliga skrift och så som det är omvittnat i vår kyrkas bekännelse, och rätt förvalta sakramenten' (jfr. 31 kap. 12 § 1 p kyrkoordningen). Det innebär inte heller att hon 'övergivit Svenska kyrkans lära (jfr. 31 kap. 11 § 1 p kyrkoordningen). Det förefaller opåkallat att, när frågan gäller närmast semantiska frågor om nattvardsläran, obehörigförklara Ellen Jakobsson.

Ellen Jakobsson har gett uttryck för nattvarden såsom något människoskapat ur två aspekter. Dels är själva ritualen för hur vi firar våra högmässor något definitivt människoskapat och dels är nattvarden instiftad av Kristus själv som är både sann Gud och sann människa.

Att den ordning vi har för gudstjänster inte är instiftad av Kristus själv utan ett uttryck för en mänsklig ordning framgår redan av Ausburgska bekännelsens VII artikel där följande framgår. 'Och för kyrkans sanna enhet är det nog att vara ense i fråga om evangeliets lära och förvaltningen av sakramenten. Och det är icke nödvändigt, att *nedärvda människobud eller religiösa bruk eller yttre av människor föreskrivna former för gudsdyrkan* överallt äro lika.'

Tvärtemot vad domkapitlet har gjort gällande har Ellen Jakobsson i utredningen uttalat att nattvarden instiftats av Jesus. Ellen Jakobsson har inte fått frågor om och än mindre förnekat att Jesus är sann Gud. Hon har uttryckligen sagt att hon följer handboken när hon håller mässa.

Ellen Jakobsson har inte heller förnekat att altarets sakrament är Jesu sanna kropp och blod under bröd och vin. Med uttrycket att nattvarden representerar Jesus kropp och blod ger hon i själva verket uttryck för den realpresenslära som är Svenska kyrkans lära om nattvarden. Hon har inte gett uttryck för en symbolisk nattvardslära och inte heller någon annan avvikande lära. I själva verket är ordet 'representera' ett adekvat och exakt uttryck för Svenska kyrkans lära. - - - Läran om *realpresens* kan alltså väl sägas vara en *representationslära* eftersom man därmed menar att man i nattvarden åter gör Kristi kropp och blod tillstädes under bröd och vin. På intet sätt innebär uttrycket representation att hon förnekar realpresens.

Gärningsbeskrivningen i den del Ellen Jakobsson har dömts för lyder enligt följande: "*Genom vad hon gett uttryck för och genom sitt handlande visar Ellen Jakobsson att hon i väsentlig mån avviker från Svenska kyrkans tro, lära och bekännelse när det gäller synen på nattvarden och prästämbetet.*" I kommunikationen med domkapitlet har gärningsbeskrivningen förtydligats på följande sätt: "*Nattvarden är ett sakrament instiftat av Jesus Kristus. En präst har lovat att rätt förvalta sakramenten. Ellen Jakobsson har i samtal uttryckt att sakramenten är skapade av människan.*" Ellen Jakobsson har invänt

att gärningsbeskrivningen är oprecis. Ellen Jakobsson vidhåller att gärningsbeskrivningen är oprecis både avseende vad man menar att hon ska ha gjort och vilken läropunkt hon avviker från. Först genom domkapitlets beslut blir detta klart när man framhåller att hon skulle lära annorlunda än vad som framgår av Augsburgska bekännelsens artikel 10. *"Om Herrens nattvard lära de, att Kristi lekamen och blod i nattvarden äro verkligen tillstädes och utdelas åt dem, som undfå sakramentet. De ogilla dem, som lära annorlunda."* Samt att hon skulle avvika från vad som uttrycks i Martin Luthers Lilla katekes under rubriken Altarets sakrament som svar på frågan: Vad är altarets sakrament? *"Altarets sakrament är vår Herres, Jesu Kristi, sanna kropp och blod, under bröd och vin, instiftat av Kristus själv, till att ätas och drickas av oss kristna."* - - - Ellen Jakobsson bejakar samtliga utsagor om nattvarden som återfinns i de rättskällor som anges i 1 kap i kyrkoordningen. För Ellen Jakobsson finns det ingen motsats mellan att nattvarden är en gåva från Gud och att det är en företeelse som människor gestaltar. Hon menar att Gud agerar genom människorna och att det utifrån hur vi tolkar Guds instiftelse som människan har format ritualen för nattvarden. Både utifrån vad Jesus själv uppmanade människan att göra och hur människan upplever att den gestaltas på annat bästa sätt. - - - Ellen Jakobsson har i allt väsentligt dömts på sina egna yttranden till domkapitlet. Vid en noggrann analys av vad Ellen Jakobsson har anfört måste man dra slutsatsen att Domkapitlet har missuppfattat vad Ellen Jakobsson har velat ge uttryck för. Det är klart att Ellen Jakobsson velat vidga horisonterna i samtalet och den teologiska reflektionen. Hennes utsagor rör sig fritt mellan religionshistoriska, exegetiska och religionssociologiska motiv. Samtidigt framhåller hon vid upprepade tillfällen att hon inte därmed vill förminska sakramentens helighet och hon förnekar inga centrala evangelisk-lutherska dogmer. Domkapitlet har inte heller rakt frågat Ellen Jakobsson om hon förnekar de läroståndpunkter man har anfört mot henne i sitt beslut. - -

Domkapitlet kan ha misstagit sig. - - - Det finns flera orsaker till att fel eller misstag uppstår i utredningar. - - - Ellen Jakobsson har nekats rätten att ha ett ombud närvarande. Ellen Jakobsson har begärt att en facklig representant skulle närvara via videolänk eller telefon. Detta har domkapitlet inte beviljat. - - - "

Domkapitlet har motsatt sig ändring och hänvisat till vad som anförts i det överklagade beslutet samt yttrat följande över Ellen Jakobssons överklagande. "Ellen Jakobsson blev anmäld till domkapitlet bland annat för sitt sätt att skriva om nattvarden. Under domkapitlets utredning misslyckades hon med att tydliggöra att hon står bakom Svenska kyrkans nattvardssyn, avseende instiftande och realpresens. Att domkapitlet som helhet skulle ha missuppfattat Ellen Jakobsson i två så centrala lärofrågor finner domkapitlet inte vara sannolikt. Dessutom önskar domkapitlet framhålla följande: Ellen Jakobsson menar att 'definitionen av ett sakrament eller sakramentens antal inte kan vara en lärofråga' (yttrandet s. 5). Domkapitlet har en annan uppfattning; Svenska kyrkans syn på sakramenten är en lärofråga. Att i ett ärende som rör nattvardssyn hänvisa till Augsburgska bekännelser artikel VII *Om kyrkan* (överklagandet s. 2) riskerar att bli förvillande. Artikel VII handlar om kyrkan och kyrkliga bruk och talar bland annat om 'nedärvda människobud'. Nattvarden är dock inte ett nedärvt människobud utan är instiftat av Kristus. Den aktuella artikeln är i stället den av domkapitlet anförda artikel X *Om Herrens nattvard*. Domkapitlet resonerar i linje med förtydligandet i Augsburgska bekännelsens apologi artikel XIII *Om sakramentens antal och bruk*, där det görs en skillnad mellan olika gudstjänstbruk och där sakramentet beskrivs som gudstjänsthandlingar 'förordnade av Gud'."

Ellen Jakobsson har vid Överklagandenämndens sammanträde förklarat att hennes syn på nattvarden inte skiljer sig från den som Svenska kyrkan har och att hon har haft den uppfattningen hela tiden, vilket hon har framfört men domkapitlet måste ha missuppfattat.

SKÄL FÖR ÖVERKLAGANDENÄMNDENS BESLUT

Enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen, får domkapitlet förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om prövotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen skriftlig erinran, om prästen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en präst bör ha.

Om det beslutas om prøvotid ska denna pågå tre år. Om prästen under prøvotiden på nytt visar sig olämplig för sitt uppdrag ska han eller hon förklaras obehörig.

Domkapitlet har funnit att Ellen Jakobsson har brutit mot sina vigningslöften och har förklarat henne obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst med följande motivering. "Ellen Jakobsson har givit uttryck för en annan syn på sakramentet än den som hör till Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära enär hon ser det som att människan har skapat sakramentet och att brödet och vinet 'representerar' Kristi kropp och blod. Detta avviker från vår kyrkas bekännelse både beträffande nattvardens instiftande och Kristi realpresens i nattvardens bröd och vin. Härigenom bryter Ellen Jakobsson mot de löften som hon givit vid vigningen - - -"

Överklagandenämnden konstaterar inledningsvis att redogörelsen för vad som läggs henne till last, den så kallade gärningsbeskrivningen, inte varit så tydlig som Ellen Jakobsson har gjort gällande, även om den initialt var mer omfattande än vad domkapitlet slutligen lade till grund för prøvningen. Vidare konstaterar Överklagandenämnden att hon inte har nekats rätt att ha ombud.

Det har inte heller framkommit skäl att tro att domkapitlet under sin utredning har missuppfattat Ellen Jakobsson som hon påstår, alltså att hon vid domkapitlet "misslyckades med att tydliggöra att hon står bakom Svenska kyrkans nattvardssyn, avseende instiftande och realpresens". Domkapitlet hade därmed fog för sitt beslut.

Ellen Jakobsson har vid Överklagandenämndens sammanträde förtydligat vad hon egentligen avsåg med sina yttranden under domkapitlets utredning av ärende och vilken syn hon har beträffande nattvarden. Det har därvid framkommit en delvis annan bild än den som domkapitlet lagt till grund för obehörigförklaringen, nämligen att Ellen Jakobssons uppfattning inte är att människan har skapat sakramentet, utan att hon bejakar att sakramenten är instiftade av Kristus och att hon anser sig dela Svenska kyrkans syn på realpresens i nattvarden.

Domkapitlet har vid Överklagandenämndens sammanträde uppgett att utgången skulle kunna ha blivit en annan om det som Ellen Jakobsson här anfört hade framkommit redan under domkapitlets handläggning.

Mot bakgrund av vad som numera har anförts från Ellen Jakobssons sida anser Överklagandenämnden att det inte är utrett att hon har brutit mot sina vigningslöften. Det finns därför inte grund för att förklara henne obehörig att utöva vigningstjänsten. Domkapitlets beslut ska därmed upphävas.

Domkapitlet har i sitt beslut funnit att det, med bedömningen att Ellen Jakobsson ska förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, "saknas skäl för domkapitlet att pröva vad som i övrigt lagts Ellen Jakobsson till last i gärningspåståendet". Därmed finns det delar av gärningspåståendet som domkapitlet inte har prøvat. Att domkapitlet har begränsat sin prøvning på detta sätt medför att Ellen Jakobsson inte har fått besked om huruvida de påstådda gärningar som inte har prøvats fortsatt läggs henne till last, låt vara att domkapitlets representanter vid Överklagandenämndens sammanträde har förklarat att domkapitlets interna samtal utmynnat i att man ansett sig ha fått adekvata förklaringar från Ellen Jakobsson.

Överklagandenämnden kan inte pröva de delar av gärningspåståendet som domkapitlet inte har prövat.

Överklagandenämndens beslut får enligt 16 kap. 7 § kyrkoordningen inte överklagas.

Ragnar Persenius avger ett särskilt yttrande, se bilaga B.

Severin Blomstrand

Severin Blomstrand

ORDFÖRANDE

Maria Wetterstrand Hagström

Maria Wetterstrand Hagström

SEKRETERARE/FÖREDRAGANDE

I BESLUTET HAR DELTAGIT

**Severin Blomstrand, Esbjörn Särdaqvist, Ragnar Persenius, Eric Bylander och
Britt Louise Agrell. Enhälligt.**

FÖREDRAGANDE

Maria Wetterstrand Hagström.

NÄRVARANDE UTAN ATT HA DELTAGIT I BESLUT

Lars Viper, Anna Sundelius och Margareta Carlenius.

EXPEDITION TILL

Klaganden genom ombudet

Motparten
